

Ószékely Anna-siralom

azaz: **Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...**

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltról,

mely íródott az „Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „Gödöllői Irodalmi Díj_2018” pályázaton való megmérettetésem céljából.

Háborog a lelkem
Édes Atyám-Uram!
Mert élek, s éltemben
Bánattá lett utam.

Az indába hágott
Tatár kardja marta.
Szíve vértől ázott,
Halál kapta-falta.

Tatár nyomát vettem,
S megszöktem, sebtiben.
Lúttón át, Felszegen
Csudafüvért mentem.

Csala Tornyán állva
Elrebegem neked,
Férjem után vágyva
Kitárom szüvemet:

Azon nyomban meghótt
E nagyszerű vezér,
Rítt egész Homoród:
„Végünk lett! Elestél!”

Ezalatt delelőn
Kigyúlt a Máglya-tűz.
Hegyesetető felől
Gomolygott már a füst.

Mikor Rika vára
Tűztől égett vala,
Atilla Rékája
Mene itt halálba.

Kardját beléttetted
Mózesem kezibe,
Nagy szüvét bélelted
Vargyasnak, s népinek.

Kustály romvárának
Szemközti oldalán
Bitang csapatának
Élén zörgött Rapsán.

Lett ez Ördög-árka,
Útja, s barázdája
Romladék lőn Rika
Mind a három vára.

Míg Gábor oldalán
Harcolt én Mózesem
Bosszúja ont halált
„Kutyafejűeken”.

Csala hírért vette:
„Araszol a tatár!”
Bosszúvágy kergette
Sebei vonalán.

Ószre járt az üdő,
Sok csere- és bikkfa
Lombja alatt, midőn
Rapsán meg a fia

Lába hátranyaklott,
Vánszorgott a teste,
Százszor meghanyatlott.
S én halottnak véltem.

„Anna! Hunn vagyol, hát?!“
Fakadt ki rám Csala.
„Növény lesz átok rá!
Ha nem hozzátok haza!”

Falut fosztogatva,
Halált osztogatta.
Népet sanyargatta,
S rabszolgának adta.

„Egyetlen gyermekem!
Nyisd reám szemedet!
Segítség érkezett!”
Vénasszony képiben.

Lárma a faluban
Kasza-kapa, lándzsa,
Villant a vasvilla,
S menének Rikának.

De Rab Rigó Gábor,
Ki hős volt és bátor,
Tatár elé állott,
Teméntelent vágott.

„Dobrika-Lapi kell!”
Kiáltá Bajnáné.
„A Hegyesetetőn lel,
Ki fürge, s nem málé!”

„Minek mégy el fiam?
Maradj ehunn veszteg!
A tatár itt fiall,
Keres az tégedet!”

Jobbján Csala párom,
Mózes. Huszár sarja.
Mígnem eccer Gábor
Sarkig érő haja

Könyörgött az anyja,
Hozzád, Ó Istenem!
Én, mint a jó ara
Éjszaka sebesen

„Felől a bánat es,
Hol heverek, ehejt!
Lassabban forr a seb,
Mit Rapsán fia ejt!”

A „csalatornyahegyi-ósiralom”

azaz: **Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...**

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltról,

mely íródott az „Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „Gödöllői Irodalmi Díj_2018” pályázaton való megmérettetésem céljából.

Így elmentem én, hát.
Mindenkire rettege.
Sose voltam még ták,
Ha jóügy vezetett!

Atilla várhelyén
Okád tüzet tatár,
S ellenem ág, levél,
Karmolt a rohanás.

Piros hajnal hátán
Támolyogva léptem,
Csala háza táján
Megrettent a szívem.

Hallottam asszonyok
Jajveszékélését:
„Leányom! Leányom!”
Anyám égzengését.

„Itt vagyok! Itt vagyok!
Édes virágszálam!”
S testem aláhullott,
Nem vitt tovább lábam.

Csala Mózes vetett
Nekem puha ágyat,
Esze mindent sejtett,
S megmarta a bánat.

De amint meglátott
Ereje duzzadt,
Lelke megáradott,
Kiútra mutatott:

„Kustály kőfalának
Környékén tűz ége!
Almás barlangjának
Termit békécsétek!

Lábasjóságokat
Tüstént fel! Vigyétek!
Szénát! Asszonyokat!
Hej! Minden gyermeket!

Anna! Fogd a népet!
S vezesd fel iziben!
Szikrát'se féjts engem,
Nem'jeszt rám egy sem!”

„Elbírom a lándzsát,
édes Mózes én es!”
Tiszteletes kántált,
Lelkes tűzben égett.

Öregek és ifjak
Mind otthon maradtak,
Fehérnépek ríttak
Szerre barlangfalnak.

„Bárcsak még késnének...”
- kérleltelek akkor-
Haláltól nem félttem,
Csak a sebbomlástól.

Olasztelek, Almás,
Bardocz, Füle népe
Vészírnek hallatán
Gyűltek e vidékre.

Atyám, meghallgatál!
Hegyes tetőn jártál,
Kerek hetet adtál...
S megkerült a hálám.

Megkondult a harang
S a templomnak képe,
Csillogó sugarat
Akasztott a népre.

„Édes Anyaföldünk!
Egy életünk! S védünk!
Hozzád így könyörgünk,
Drága-jó Istenünk!

Maradj itt, mellettünk,
S ne legyél ellenünk!
Bújdósók nem leszünk,
Míg itt lész, felettünk!”

„Anna! Eridj innét!
Lólik felé eridj!
Szedd a lábad, ismét!
S gyűjtsd annak erejét!”

„Míg élünk egy vagyunk!
Ei?! Súvva'se innét!
Ha kell, hát meghalunk!
De vezér kell! Ki véd!!!”

Éjfél üt az óra,
Október derekán,
Gyűlt az akasztófa,
Orozott ez es, tán?

„Előre legények!
Rikkantá el Csala.
„Utánam! Serényen!”
S csipé bosszú szaga.

Rab Rigo halála
Főjéből nem mene,
Kardja hat tatárral
Vívott meg eccerre.

„Ide Rapsán! Ide!”
Zengte még az ég es.
„Gáborért megfizetsz!
Isten úgy segéljen!”

Ószékely Anna-siralom

azaz: **Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...**

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltról,

mely íródott az „Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „Gödöllői Irodalmi Díj_2018” pályázaton való megmérettetésem céljából.

Összecsaptak vadul,
Vesztett vad módjára,
Rapsán fia gazul
Fújt a kízójára.

Haza! Vigyük haza!”
Mátkáját csak nézte
„Vértől ázik karja!”
Dúlt benne a méreg,

E seb nem is vészes,
Nyergeld a lovakat!
Mer’ következése
Halál lőn sokaknak!”

S mikor lova hátrált,
Háta mögött árok,
Csala kardja átvált
Tatárfejet vágott.

Nem örült a harcban
Sértetlenségének.
Átkot vélt a kardnak
Csillanó élében.

Falvaknak népei
Csatlakoztak ekkor:
„Jertek tik feleim!”
„Követünk, Te bátor!”

Mily rettentő csapás!
Repült a vezérfi!
Rapsán fia nyakát
Mózesem lemetszi.

„Egyet kaptam volna!
De elvetted tőlem!
Atyám segít holnap
Visszavenni tőle!”

Hegyben tűnő patak
Szilajúl csörtetett,
Mikor Nagymál alja
Reménytől görnyedett.

Az öreg felordít:
„Csala után!! Csűrhe!!!”
Sereget hajt, gyorsít,
Csűrökből a bűnbe.

„Nem adom én néked,
Igaz szerzeményem!
Hordom büszkeséggel,
Ameddig csak élek!”

Az almási barlang
Tátva maradt szája
Ostor hegyén sallang
Alatt néz e tájra.

Hogy hagyhattad Uram?!
Hogy Őt vegyék célba?
Hálám félve suhant,
Megtört az aczélba.

„Édes kicsi Szüvem!
Nem-e fáj egyebütt?
Melegítsen tüzem,
Ne szólj, csak feküdj!

Békésen nyugtatott
Csendnek kopogása,
Fájdalmat tompított
Vargyas csobogása.

Hófehér karomat
Dárda hegye döfte,
Vércsapos kardomat
Kezem ejtje földre.

Isten! Adj rá üdőt:
S sebemet, mit Ő hord...
Cseppkő verjen műnköt,
Csak elébb gyógyuljon!”

Öröm fehérnépnek
Orcája szegletén,
Friss sült, s főtt az étel,
Illat mén szertesét.

„Mátkád sebet kapott!”
Kiáltott egy legény.
Csala ordít: „Halott?!”
Rohant elém szegény.

„Ne káromold Istent!
Menjünk a barlangba!
Engedelmes minden
Székely-emberfia!

„Elég! Atyafiak!”
Mondotta vót Csala.
Induljon már vissza
Mind, ki visszatart ma!”

„Nekem szánták, Isten!
Métt tevéd ezt vélem?!”
Annámnak élni kell!!
Hisz Ő az én létem!!!

Torolni jön vissza,
Szerét-módját ejtő
Rapsán, mert a fia
Lelkét kilehelé!

„Tavaszig megélünk!
Tele van a kamra!
Kell nekünk emberünk!”
Rítt az asszonyfajta!

A „csalatornyahegyi-ósiralom”

azaz: *Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...*

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltról,

mely íródott az „*Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.*” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „*Gödöllői Irodalmi Díj_2018*” pályázaton való megmérettetésem céljából.

„Maradj hát itt te es!”
Kérleltem én ekkor.
„Egyedül mán ejsze
Koromban ne harcolj!

„Lássátok! Lássátok!
Reátok hallgattam!
Gyáva zokogástok
Mentén itt maradtam.

Én, a malmos leány
Kavartam és gyúrtam.
„Tappodat se! Megállj!
S hozz egy karót, uram!

Üres már a falu,
Házaink, ha égnek
Mindent emészt hamu,
S meglásd elmenének!”

Falunk füstnek árja,
Odalett mindenünk!
Bölcsönkből lón gálya-
Porhagyaték nekünk!

Végét e kenyérbe!
Lobogónak elég!
Ez lesz tatár mérge,
Meglásd! Jere! Segélj!”

„Igazad van Anna!
Maradj Mózes, te es!”
Mondá öreg Csala
Könnyben úszó szeme.

Ha eddig nem mentünk
Immár itt veszteglünk!
Újra szőjük tervünk!
Túlerő ellenünk!”

Kenyér barlang száján,
Kitűzte-forgatta.
Tüzek múltón-árván,
Alvásba roskadtak.

Leszaladt a völgybe.
Bár ne tette vóna.
Onnét nézett körbe,
S mászott ez oromra.

„Kétszer megcsúfoltál!
Jaj jó neked Csala!”
Dühöngő egy orkán
lett Rapsánnak hangja.

Az éhségbe feslett
Maroknyi kis székely
Amíg reménykedett,
Csalát falta kétely.

Leszállott az este
Minden napnak végén,
Csala kijött esment,
Így vigyázva népét.

Kemény tél jött, hideg.
Tatár egy sem mozdult.
Felhánytunk mi mindent,
Bár egy morzsát kapjunk.

Szirtnek magasából
Kiáltott le Csala,
Örömmámorától
Izzott szikla-tornya.

Hallani vélte Ő
Üdős Rapsán átkát,
Fiáért kesergő
Dühét szóró hangját.

„Ez csúf halál Isten!
Én így nem halok meg!”
„Veled megyek Mózes,
De egy próbát várj meg!”

De a kiáltását
Senki sem hallotta,
Ezért a ruháját
Lógatta magasba.

Sejtése nem csalá:
Bosszútól lihegve
Tatár vasfájdalmát
Vastag füstbe verte.

„Miféléket beszélsz?!”
Mordult reám Csala.
„Lisztet Ember! Megnézd!
Lón ez Úr ostora!”

Ha engedted volna
Hallja Őt a népe,
Vargyas szelíd tornya
Nem löké a mélybe!

„Ég a falu!” – hangja
Lángtengerről mesélt,
Visszaverte barlang
Mit a szeme megélt.

Ettől meghalhatunk!
Asszony! Beteg levél!”
„Hozz egy halom hamut!
Kérlek, most ne beszélj!”

Nem hordozná nevét
Büszke szikla szirtje,
Lábainak mentén
Gyüttem fel ma ide!

Ószékely Anna-siralom

azaz: **Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...**

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltrol,

mely íródott az „Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „Gödöllői Irodalmi Díj_2018” pályázaton való megmérettetésem céljából.

Húszévesen híre,
Vidéket bejárva,
Lénye létjeivé
Csudát szült e nyájnak.

Ó Uram! Istenem!
Engedj hozzá mennem! (Ámen...)
Ahol nyugszik lelke,
Ott van az én helyem!

A kényelmesebb elemzés/értelmezés érdekében, ezúton szeretném az alábbiakban vázolt **megjegyzés-rovatomat** az Olvasóm szíves rendelkezésére bocsájtani:

Jelen alkotásomban

- valamennyi földrajzi helység, **ősi magyar történelmi hely:**

- **Rika-erdő:** két részre osztotta a székelyföldet
- **Rika három vára:** Hagymás, Kustály és Attila vára
- **Hegyestető:** itt épült meg, magasodott Attila vára
- **Csala-tornya:** az almási cseppkőbarlang bejáratával szembeni sziklacsúcs
- **Ördög árka:** része az Erdélyt átszelő hosszú útnak, amit később sokféleképpen neveztek el a székelyek
- **Felszeg:** a környékbeli falvak szerkezetileg rendszerint három részből állnak: Alszeg, Felszeg, Középszeg
- **Vargyas:** a mai szoros, valamint a folyó neve is
- **Olasztelek, Bardocz, Füle, Almás (Homoródalmás), Száldobos:** többek között, ezen települések népe tömörült egybe, hogy a tatár ellen egymáshoz csatlakozva felvegyék a harcot
- **Lólik:** Lócsúrnek is nevezik, az almási (cseppkő)barlangrendszer egy szemközti ürege, ahová az állatokat menekítették, állítólag tizenkét terme volt...
- **hegyben tűnő patak:** úgy tartották, hogy Vargyas pataka fent a hegy alá befolyik, majd a barlang alatt folytatja útját, míg lent később kitör. (én jártam ott, és valóban...)
- **Nagymál:** a hargitai havasok között elterülő meredek szirttömeg, Erős bérc együttese, amelyek között a legmagasabb kőszál viseli a Csala-tornya nevet.

E helységek mellett, sorolva lett

- a szóban forgó XVII. századhoz **szorosan kapcsolódó számos meghatározó szereplő** neve:

- **Atilla Rékája:** Attila (hun király) első felesége, Réka királynő, aki itt alussza örök álmát, a Rika patak partján
- **Rab Rigó Gábor:** a „leányhajú” (...”sarkig érő haja”...), azaz: hosszú hajú hős, vezér, kinek haja harc közben szederindába akadt, így tudta megölni a fiatal tatárvezér.
- **Rapsán és fia:** a (mai napig azonos nevére hallgató) Homoród-völgyétől tartott Rika erdeje felé, a tatárokból álló csapatának élén
- **Tiszteletes:** Györgybiró Dániel, akit szokatlan lelkesedés uralt, majd zenés misehangon folytatva, remegő kezével forgatta a kardját
- **Csala Mózes:** vargyasi vitéz, Csala Balázs (huszár) fia
- **Máthé Anna:** Csala Mózes jegyese, Máthé János (huszár és malmos) egyszem gyermeke
- **Bajnáné, vénasszony:** Bajna Tamás neje, helybéli javasasszony

5. oldal

kelt: 2018. 04. 21-én, Fehér Erika (poe) pennájából...

A „csalatornyahegyi-ósiralom”

azaz: **Máthé Anna pitymallatkori, egyben utolsó imája az Úrhoz, mi korának hajnalán ekképp szállott alá, ...örökségül e világra...**

Csala-Tornya regél egy XVII. századkorabeli falatnyi magyar múltról,

mely íródott az „Olyan fiatal vagyok még, hogy hagyhattál volna egyszerűen jelentés nélküli nagy mondatokat mondani.” - Kemény Zsófi mottója nyomán egy -a fiatalság tükrében- kiírt, „Gödöllői Irodalmi Díj_2018” pályázaton való megmérettetésem céljából.

Továbbá, az itt megfestett történetben, szándékosan sűrűn jelentettem meg

- számos **helyi** - jelen napjainkban még használatban lévő - **nyelvezet** szókincsét gazdagító kifejezést is:

- **Kutyafejűek:** tatárokat nevezték így a székelyek az akkori időben
- **fő:** kútfő, amit ez esetben a fejre értünk
- **eccerre:** egyszerre, párhuzamosan
- **egyebütt:** máshol is
- **mén:** megy
- **métt:** miért?
- **ejsze:** talán
- **vóna:** volna
- **jere:** gyere ide
- **segélj:** segítsél
- **szeglete:** széle
- **szerteszt:** szétszóródva, minden irányba, „szanasztét vagy szerte-szana”
- **Dobrika-lapi:** a sebek gyógyítására, forradásának serkentésére használt („csudafű”) gyógynövény népies neve, ami a Hegyestetőn termett (lapi=lapu) l. dobrica
- **málé:** tátott szájú, ták, esetlen
- **hunn:** hol?
- **ehejt:** itt, ezen a helyen
- **szikrát'se:** cseppet sem, semennyit sem, egyáltalán nem/ne
- **szerre:** sorban, egymás után, felváltva
- **lűtő:** lejtő
- **máglya-tűz:** tatárokról szerezhettek hírt a megjelenésük során
- **ták:** bátoratlan, esetlen, bugyuta (málé)
- **piros hajnal:** pirkadat, hajnalhasadta
- **csűr:** istálló, pajta takarmánytárolóval
- **derekán:** közepén
- **súvva:** sehová (sem)
- **fehérnép:** asszony népség, asszonysereg (a népesség női tagjai)
- **hegyben tűnő patak:** úgy tartották, hogy Vargyas pataka fent a hegy alá befolyik, majd a barlang alatt folytatja útját, míg lent később kitör. (én jártam ott, és valóban...)

Tettem mindezt akként, ahogyan azt az én („Isten nyugosztalja”) **Nagymamám és Nagytatám elbeszéléseiből, immár több, mint három évtizede hallottam.** Az irántuk érzett mély tisztelet és alázat szülte bennem a vágyat, hogy e páratlan erkölcsi hagyaték - ebben az irodalmi formában - az utókor számára is megmaradjon.

A - napjainkig bennem még csak szunyókáló - motivációm életre keltését őszinte szívvel köszönöm e pályázat kiíróinak! A soraim értelmezésére szánt időt nem különben...

Maradok tisztelettel, abban a reményben, hogy e maradni-vágy történet az Önök kikapcsolódását is képviselni képes...

Szeretettel:

Fehér Erika (poe)

6. oldal